

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 278/08-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., spol. s r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. R. S., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava IV č. k. 12 C 210/2005-174 z 28. septembra 2007 v časti, ktorou nevyhovel návrhu na pripustenie zmeny žalobného petitu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., spol. s r. o., o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2007 doručená sťažnosť spoločnosti P., spol. s r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 210/2005-174 z 28. septembra 2007 v časti, ktorou nevyhovel návrhu sťažovateľky na pripustenie zmeny žalobného petitu.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 210/05 koná okresný súd o žalobe sťažovateľky z 30. mája 2005, ktorou sa domáhala vyslovenia, že voči nej nie je účinná kúpna zmluva uzatvorená v marci 2002 medzi predávajúcim (spoločnosťou I., s. r. o. – ďalej aj „predávajúci“) a kupujúcim (spoločnosťou S., spol. s r. o. – ďalej len „kupujúci“), ktorou bolo na kupujúceho prevedené vlastnícke právo k nehnuteľnostiam. Podľa tvrdení sťažovateľky uvádzaných v sťažnosti predmetnú žalobu podala z dôvodu, že predávajúci bol jej dlžníkom (právoplatný exekučný titul, a to rozsudkom Okresného súdu Malacky č. k. 9 Cb 141/02-75 z 18. mája 2004). Podľa tvrdenia sťažovateľky na základe *„oznámenia súdneho exekútora predmetná spoločnosť nedisponuje žiadnym majetkom, a teda pohľadávka je voči tejto spoločnosti nevykonalná“* napriek tomu, že predávajúci, ktorý bol aj zakladateľom kupujúceho, predmetnou kúpnu zmluvou previedol na kupujúceho nehnuteľnosti za výrazne podhodnotenú cenu s cieľom poškodiť svojich veriteľov, teda aj sťažovateľku. Tým sa naplnila dikcia ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa veriteľ môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné, pričom takto možno odporovať právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa s tým, že sa skúma aj postavenie a úmysel druhej zmluvnej strany.

Podľa tvrdení uvádzaných v sťažnosti sťažovateľka v priebehu súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 12 C 210/05 zistila lustráciou v zbierke listín Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I, že predmetná kúpna zmluva medzi predávajúcim a kupujúcim, ako ani znalecký posudok týkajúci sa ocenenia predmetu kúpy, neboli založené v zbierke listín, čo je v rozpore s § 59a ods. 1 Obchodného zákonníka.

Na základe uvedených zistení sťažovateľka tvrdí, že napriek skutočnosti, že na základe predmetnej kúpnej zmluvy bol príslušným katastrálnym úradom povolený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v prospech kupujúceho, tento zápis nie je účinný, pretože kúpna zmluva nemohla vzhľadom na príslušné ustanovenie Obchodného zákonníka nikdy nadobudnúť účinnosť, a teda vlastníkom predávaných nehnuteľností je podľa sťažovateľky stále jej dlžník, a to predávajúci – spoločnosť I., s. r. o. Sťažovateľka podaním z 22. augusta 2007 žiadala, aby okresný súd pripustil na strane žalovaného ako ďalšieho účastníka spoločnosť I., s. r. o., a aby pripustil zmenu žalobného petitu v tom zmysle, že výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom predaja, je stále spoločnosť I., s. r. o.

O predmetnom návrhu sťažovateľky rozhodol okresný súd uznesením č. k. 12 C 210/2005-174 z 28. septembra 2007 tak, že v prvom výroku vyslovil, že nepripúšťa, aby do konania na strane žalovaného pristúpila ako žalovaná v II. rade spoločnosť I., s. r. o., a v druhom výroku okresný súd nepripustil ani sťažovateľkou navrhovanú zmenu žalobného petitu. Podľa poučenia v predmetnom uznesení bol riadny opravný prostriedok (odvolanie) prípustný iba proti prvému výroku uznesenia, avšak proti výroku o nepripustení zmeny žalobného petitu opravný prostriedok prípustný nebol.

V podanej sťažnosti sťažovateľka napáda uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 210/2005-174 z 28. septembra 2007, ktorým okresný súd nevyhovel jej návrhu na pripustenie zmeny žalobného petitu, pričom podľa sťažovateľky okresný súd toto svoje rozhodnutie zdôvodnil ústavne nekonformnou aplikáciou § 95 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pretože nekonkretizoval *„prečo výsledky doterajšieho konania nemôžu byť použité v konaní o zmenenom návrhu a ktoré konkrétne procesné úkony súdu a účastníkov konania nemôžu byť použité v konaní o zmenenom návrhu. Iba na základe presvedčivo preukázanej prevahy konkrétne špecifikovaných výsledkov a podkladov doterajšieho konania nepoužiteľných pre konanie o zmenenom návrhu možno považovať uznesenie o nepripustení zmeny žaloby za zákonné, a to tak*

z pohľadu požiadaviek stanovených § 95 ods. 2, ako aj § 157 ods. 2 OSP, ako aj ústavne konformné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Napadnuté uznesenie Okresného súdu Bratislava IV. vyššie uvedené požiadavky nespĺňa. Uznesenie žiadne odôvodnenie viažuce sa na ust. § 95 ods. 2 OSP... neobsahuje. Súd nielen že nekonštatoval, že by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre ďalšie konanie, ale ani nekonkretizoval, prečo by výsledky doterajšieho konania nemohli byť použité v konaní o zmenenom návrhu. Súd nešpecifikoval konkrétne výsledky a podklady doterajšieho konania nepoužiteľné pre konanie o zmenenom návrhu.“.

Vzhľadom na uvedené nedostatky v označenom uznesení okresného súdu je toto uznesenie podľa sťažovateľky nedostatočne odôvodnené, a teda nepreskúmateľné a arbitrárne, čím malo dôjsť k porušeniu jej práv na spravodlivé súdne konanie podľa označených článkov ústavy, dohovoru a listiny.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla: „... súd rozhodujúci o návrhu na pripustenie zmeny žaloby v zmysle § 95 OSP nemá síce povinnosť vždy pripustiť účastníkom konania navrhovanú zmenu žaloby, avšak povinnosťou súdu je aplikovať a interpretovať zákonnú právnu normu (v tomto prípade OSP) ústavne konformným spôsobom...“

Odôvodnenie nepripustenia zmeny žalobného návrhu Okresného súdu Bratislava IV. je v rozpore nielen so všeobecne akceptovanou interpretáciou usf. § 95 OSP uvádzanou v odbornej literatúre, ale aj so samotnou dikciou ust. § 95 ods. 2 OSP, a následne čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nakoľko:

-... podľa vyššie citovaného záveru odbornej literatúry nie je prekážkou pripustenia zmeny žaloby to, že bude nevyhnutné vykonať ďalšie dôkazy a že sa konanie oproti jeho pôvodne predpokladanému priebehu dokonca aj predĺži, Okresný súd Bratislava IV. túto skutočnosť považoval za dôvod nepripustenia zmeny žaloby;

-... podľa § 95 ods. 2 prvá veta OSP nepripustenie zmeny žaloby prichádza do úvahy iba v prípade, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Okresný súd Bratislava IV. odôvodnil nepripustenie zmeny žaloby oddialením rozhodnutia vo veci samej;

- v predmetnej veci bolo do času podania návrhu na pripustenie zmeny žaloby uskutočnené jediné pojednávanie, na ktorom súd vypočul iba účastníkov konania; t. z. súd v doterajšom priebehu konania nevykonával žiadne procesné úkony, ktoré by neboli využiteľné v ďalšom priebehu konania po pripustení zmeny návrhu;

- súčasťou spisového materiálu boli pred podaním návrhu na pripustenie zmeny žaloby listinné dôkazy (fotokópia rozsudku Okresného súdu Malacky zo dňa 18. 5. 2004, sp. zn. 9 Cb 141/02 - exekučný titul na peňažné plnenie sťažovateľa voči spol. I., s. r. o., list vlastníctva..., výpisy z obchodného registra spoločnosti I., s. r. o. a S., s. r. o., potvrdenie súdneho exekútora JUDr. N. o nemajetnosti spoločnosti I., s. r. o.); predmetné dôkazy do podania návrhu na pripustenie zmeny žaloby súdom neboli vykonané...; všetky uvedené dôkazy budú musieť byť v ďalšom priebehu konania vykonané, pričom všetky uvedené dôkazy sú relevantné aj pre rozhodnutie o zmenenom návrhu...

- nakoľko po nepripustení zmeny žaloby budú musieť byť vykonávané všetky vyššie uvedené dôkazy 2x (a to v pokračujúcom konaní Okresného súdu Bratislava IV. o odporovacej žalobe ako aj v následnom konaní o určovacej žalobe, ak by sa sťažovateľ rozhodol podať nový návrh na začatie konania) je zrejماً nesprávnosť a neakceptovateľnosť záveru Okresného súdu Bratislava IV., že v danej situácii by konanie o zmenenom návrhu bolo nehospodárne;...

- nepripustenie zmeny žaloby v uvedenej situácii je neprijateľné aj z toho dôvodu, že v zmysle ustálenej judikatúry predpokladom odporovateľnosti právneho úkonu je jeho perfektnosť a platnosť. Z pohľadu posúdenia tejto otázky bude teda aj v prebiehajúcom konaní nevyhnutné zo strany súdu vykonanie listinných dôkazov predložených sťažovateľom spolu s návrhom na pripustenie zmeny žaloby...“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Bratislava IV. uznesením zo dňa 28. 9. 2007, sp. zn. 12 C/210/2005, v časti, v ktorej zmenu návrhu na začatie konania spočívajúcu v určení, že I., s. r. o. je výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. V., -... nepripustil, porušil základné právo obchodnej spoločnosti P. spol. s r. o.,... podľa čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základné právo podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava IV. zo dňa 28. 9. 2007, sp. zn. 12C/210/2005, v časti, v ktorej zmenu návrhu na začatie konania spočívajúcu v určení, že I., s. r. o. je výlučným vlastníkom nehnuteľností... nepripustil, sa zrušuje.

3. Okresný súd Bratislava IV. je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi Mgr. R. S., vo výške, v akej budú vyčíslené do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľka zároveň žiadala, aby ústavný súd dočasným opatrením pozastavil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu č. k. 12 C 210/2005-174 z 28. septembra 2007, pretože podľa jej tvrdenia boli naplnené predpoklady jeho vydania v zmysle § 52 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či

dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie zaručené v označených článkoch ústavy, dohovoru a listiny uznesením okresného súdu č. k. 12 C 210/2005-174 z 28. septembra 2007 tým, že predmetné uznesenie je arbitrárne a nepreskúmateľné pre absenciu takých dôvodov, kvôli ktorým okresný súd v zmysle § 95 ods. 2 OSP nevyhoví procesnému návrhu účastníka konania (v danom prípade sťažovateľky) na zmenu žalobného petitu, pričom podanie takéhoto návrhu je v zmysle § 95 ods. 1 OSP procesným právom účastníka konania.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi

všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia okresného súdu.

Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu okrem iného vyplýva, že:

„V predmetnej veci sú síce podmienky konania splnené, navrhované pristúpenie ďalšieho odporcu do konania so súčasťou zmenou návrhu (kedy sa navrhovateľ mieni domáhať niečoho úplne iného ako v návrhu na začatie konania) však je v rozpore so zásadou hospodárnosti konania.

Predmetné konanie bolo začaté dňa 1. 6. 2005. Navrhovateľ navrhol... zmenu návrhu po viac ako dvoch rokoch od začatia konania, kedy už bolo začaté konanie vo veci samej a bolo vykonané dokazovanie vedené k rozhodnutiu o návrhu na začatie konania. Návrh na... zmenu návrhu pritom odôvodnil skutočnosťami, ktoré mu boli známe už v čase začatia konania (t. j. že I. s. r. o. je zakladateľom S. s. r. o. a že dojednaná kúpna cena preyšovala hodnotu 10 % základného imania spoločnosti - zakladateľ a základné imanie sú zrejmé z obchodného registra a výšku kúpnej ceny 4.048.960,- Sk uviedol navrhovateľ v návrhu na začatie konania). Uvedené návrhy sú preto v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, keď vykonávanie dokazovania k úplne inému predmetu konania by viedlo k oddialeniu rozhodnutia vo veci samej.

Z uvedených dôvodov súd... požadovanú zmenu návrhu, nepripustil (§ 95 ods. 2 O. s. p.).“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresný súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré nepripustil zmenu návrhu. V každom prípade tento postup okresného súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda okresný súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľky „nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva“. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor okresného súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov okresného súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci okresného súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktorý sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor okresného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad okresným súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd rozhoduje o jej prijatí len vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa ňou namieta. Rozhodovanie o tej časti návrhu, ktorou sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd zrušil predmetné uznesenie okresného súdu a priznal jej náhradu trov konania, nie je rozhodovaním o základnom práve alebo slobode. Z tohto dôvodu ústavný súd v rámci predbežného prerokovania o takýchto otázkach nerozhodoval (I. ÚS 50/01).

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol, a z tohto dôvodu jej žiadosť o odloženie vykonateľnosti rozhodnutia podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprerokovával.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2008